

جستارهایی در میراث اسلامی

(مجموعه مقالات، یادداشت‌ها، اسناد و متون)

دفتر سوم

(ویژه‌نامهٔ مراغه پژوهی)

به کوشش:

دکتر مسعود غلامیه

دکتر یوسف بیگ باباپور

انتشارات سفیر ارجمند

سرشناسه	غلامیه، مسعود، ۱۳۴۶.
عنوان و نام پدیدآور	جستارهایی در میراث اسلامی (مجموعه مقالات، یادداشت‌ها، اسناد و متون) دفتر سوم (ویژه‌نامه‌ی مراغه پژوهی) به کوشش مسعود غلامیه، یوسف بیگ‌باباپور
مشخصات نشر	تهران: سفیراردهال، ۱۳۹۱
مشخصات ظاهری	۷۴۰ص: مصور، جدول، نمودار
شابک	۵ - ۰۲۶ - ۳۱۳ - ۶۰۰ - ۹۷۸ : ۳۲۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست‌نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه
موضوع	اسناد حقوقی - ایران -- مراغه
موضوع	مراغه - آثار تاریخی
موضوع	مراغه - سرگذشتنامه
موضوع	مراغه - تاریخ الانشاء
شناسه افزوده	بیگ‌باباپور، یوسف، ۱۳۵۷
رده‌بندی کنگوه	۱۳۹۱ ع ۲/۱۲۱/۲۸ DSR
رده‌بندی دیویی	۹۵۵/۳۲۶۵
شماره کتابشناسی ملی	۳۰۸۳۵۱۱

شابک: ۵-۰۲۶-۳۱۳-۶۰۰-۹۷۸

انجمن تاریخ پژوهان مراغه

تهران: خیابان مفتاح، خیابان سمیه، روبه روی بانک سپه، ساختمان ۱۱۸، واحد ۴

جستارهایی در میراث اسلامی: دفتر سوم

(مجموعه مقالات، یادداشت‌ها، اسناد و متون: ویژه نامه مراغه پژوهی)

© حق چاپ: ۱۳۹۲، انتشارات سفیر اردهال www.safirardehal.ir

نوبت چاپ: اول

به کوشش: دکتر مسعود غلامیه و دکتر یوسف بیگ‌باباپور

طراح جلد: امین جعفری

صفحه‌آرا: منیژه فاتحی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: ارغوان

شمارگان: ۲۲۰ نسخه

شماره نشر: ۱-۲۶۴

بهها: ۳۲۰۰۰۰ ریال

همه حقوق محفوظ است. هرگونه نسخه‌برداری، اعم از زیراکس و بازنویسی، ذخیره کامپیوتری، اقتباس کلی و جزئی (به جز اقتباس جزئی در نقد و بررسی، و اقتباس در گیومه در مستندنویسی، و مانند آنها) بدون مجوز کتبی از ناشر ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است.

فهرست مطالب

۷.....	درباره مجموعه حاضر.....
۹.....	مراغه در یک نگاه (احمد کتابچی).....
۵۹.....	ساختارشناسی فرهنگ و تمدن هزاره اول قبل از میلاد (توحید همتی ارقون).....
۸۸.....	زیرساخت‌های فرهنگی، اجتماعی و عمرانی مورد نیاز جهت توسعه اکوتوریسم (عظیمه اشرف پور، موسی خداپاوی).....
۱۱۲.....	اکوتوریسم (منطقه مراغه و خراجو) (عظیمه اشرف پور، مریم وثوقیان، مرضیه توفیق، افسانه خوش رفتار).....
۱۳۵.....	ردپایی از دینی کهن در فولکلور مردم مراجوی مراغه (اشرف ستارنژاد، سعید ستارنژاد).....
۱۴۵.....	نگاهی گذرا به قره بابا: راوی تاریخ خداجوی مراغه.....
۱۵۱.....	تجلی هنر و تزئین کاشی در معماری اسلامی مراغه (توحید همتی ارقون).....
۱۷۴.....	نقش آب‌های درمانی شهرستان مراغه در توسعه اقتصادی منطقه‌ای (علیرضا پاشائی، علی آذر).....
۲۰۵.....	بررسی تأثیر عوامل طبیعی بر چگونگی استقرار شهر و نحوه گسترش آن (سیدهادی موسوی).....
۲۲۶.....	تصوف و مراغه (مصطفی حسین زاده).....
۲۵۶.....	شجره‌نامه طریقتی در سنگ نگاره ستون ایلیک از سده نهم هجری (افسانه حصیری).....
۲۵۹.....	صدیق‌الحکماء و معرفی یک سند قرارداد پزشکی از دوره قاجار (دکتر مسعود غلامیه، دکتر یوسف بیگ باباپور).....
۲۶۵.....	نگاهی به زندگی و آثار اوحدی مراغی (دکتر یوسف بیگ باباپور).....
۳۰۱.....	نگاهی به سنگ مزار مقبره اوحدی مراغی (افسانه حصیری).....
۳۰۶.....	اوحدی مراغه‌ای و موسیقی (طغرل طهماسبی).....
۳۲۷.....	معرفی اثری نویافته از میرسلام‌الله موسوی (مجرم) مراغی (افسانه حصیری).....
۳۴۰.....	نگاهی به هنر معماری گچ‌بری دوره سلجوقی و ایلخانی در چند بنای تاریخی آذربایجان (مهندس نعمت‌الله عبادی، دکتر یوسف بیگ باباپور).....
۳۵۸.....	نگاهی به مقبره میرمراغه و رجال مدفون در آن (دکتر منصور پورمؤذن).....
۳۷۱.....	اسناد چوب نگاره‌ای (افسانه حصیری).....
۳۷۵.....	زین العابدین مراغی، آزاداندیش غرب (طغرل طهماسبی).....

.....	اسنادی از میرزا حسن شکوهی و مبارزات مشروطیت او (دکتر یوسف بیگ باباپور، دکتر مسعود
۳۷۹	غلامیه).....
۳۹۴	زبان آذری و مراغه (طغرل طهماسبی).....
۴۰۹	نگاهی به مکتب علمی مراغه در دوره ایلخانی (دکتر یوسف بیگ باباپور).....
۴۴۳	خواجه نصیرالدین طوسی و رصدخانه مراغه (اکبر وقاری فر).....
۴۶۱	معبد مهر مراغه (نوشین شکوری).....
.....	چند روایت تاریخی در باب مقبره المسترشد، بیست و نهمین خلیفه عباسی در مراغه (دکتر یوسف
۴۶۹	بیگ باباپور).....
۴۷۷	وقایع اتفاقیه در آذربایجان و مراغه (افسانه حصیری).....
۴۸۲	نگاهی به برخی تلگرافات صمدخان شجاع الدوله (محمد مشتری).....
۵۳۱	دیباچه بیاض شاهزاده امامقلی میرزای قاجار (دکتر مسعود غلامیه، دکتر یوسف بیگ باباپور).....
۵۳۸	دیباچه‌ای بر یک نکاح‌نامه از دوره قاجار (دکتر مسعود غلامی).....
۵۴۹	بیان واقع وقایع مراغه (دکتر یوسف بیگ باباپور، دکتر مسعود غلامیه).....
.....	صورت سیاق خسارات وارده در واقعه خونین یورش شیخ عبدالله کرد به مراغه (دکتر یوسف
۵۵۷	بیگ باباپور).....
۶۱۵	نژاد و تبار مردم آذربایجان ایران (آتروپاتگان) (وحید رشیدوش).....
۶۳۵	ضمیمه: آلبوم تصاویر تاریخی مراغه (دکتر مسعود غلامیه، دکتر یوسف بیگ باباپور).....

دربارهٔ مجموعهٔ حاضر

حقیقت آن است که با پیدایش مدرنیته، به ویژه تغییراتی که در سیستم آموزشی ما پدید آمد، نوعی انقطاع تاریخی میان نسل‌های پیش و پس از آن رخ داد که کمترین اثر این انقطاع، ناآگاه ماندن مردم و نسل‌های کنونی، از تاریخ و میراث کهن است، میراثی که بخش اعظم آن، در کتابخانه‌های عمومی و خصوصی گرد غرت گرفته و دوره از دسترس قرار دارد.

بخش دیگری از این انقطاع، مربوط به پیش از عصر مدرنیته است، زمانی که ما در اواخر دورهٔ صفوی و بخش بزرگی از دورهٔ قاجار، با ادبیات کهن ایرانی فاصله گرفته و از تمدن اسلامی خود دور شدیم. این همان دوره‌ای است که بسیاری از میراث مکتوب ما در حملات مغولان و تیموریان و منازعات ملوک‌الطوایفی داخل حوزه ایرانی از بین رفته و به تدریج، عقل و خرد ضعیف گردید و نتیجهٔ آن همان انقطاعی بود که از آن سخن رفت. یکی از راه‌هایی که باید پیمود تحقیق و نشر میراث گذشته‌مان است، میراثی که از یک سو بسیار عظیم است و از سوی دیگر، ما به‌سان نان شب به داشتن آن نیازمندیم.

وظیفه سنگین انتقال تجارب گذشتگان و نحوهٔ حدوث وقایع و تأثیراتی که بی‌گمان بر روند تاریخی، اجتماعی و مدنی مردم مراغه گذاشته است، ایجاب می‌کند که تاریخ این بخش از ایران اسلامی با دقت و حوصله مورد مطالعه و ارزیابی قرار گیرد و از کم و کیف تحولاتی که در آن به ظهور رسیده، آگاهی‌های دقیق‌تر و جامع‌تری کسب شود. جستاری در میراث اسلامی تلاشی است در جهت تحقق این هدف و آرمان ملی. آنچه در انتشار این امر مهم است، این است که بتوانیم از این میراث، دستمایه‌ای برای زنده کردن تمدن اسلامی فراهم کنیم.

یکی از مسائلی که نشان می‌دهد در یک تمدن، تأملی وجود دارد، پرداختن به یک «مسأله» در قالب یک رساله است. این قبیل نوشته‌ها که در گذشته عنوان رساله و اکنون به نام مقاله خوانده می‌شود، به دلیل شرایطی که بر نگارش آنها حاکم است، آمادگی بیشتری برای رسیدن به «علم» در حوزه‌های مشخص را دارد. شاید دلیل این که در دنیای امروز،

اعتبار مقاله بیش از کتاب است، همین باشد. مجموعه حاضر حاوی مقالاتی است که در چند حوزه مختلف به نگارش درآمده و هر کدام در موضوع خود، حاوی اطلاعات و آگاهی‌های منحصر به فردی است که می‌تواند حوزه دانایی را در آن موضوع گسترش دهد. میراث علمی ما مسلمانان، بسان همه اقوام، تلفیقی از دانایی‌ها و نادانایی‌هایی است که در بخش دوم، به غلط رنگ دانایی به خود گرفته و بر مجموع آن، نام علم نهاده شده است. درواقع وقتی یک مفهوم یا کلمه، موضوع دانایی شده است، آنچه برای پیشرفت و تکامل اهمیت دارد، این است که یک تمدن بتواند مفاهیم خود را تصحیح کند. یعنی از آنچه نادانی است بکاهد و بر حوزه دانایی و علم بیفزاید.

ما به تناسب تکاپویی که جوانانمان دارند تلاش نموده‌ایم، بخشی از صفحات این مجموعه را در اختیار گروهی قرار دهیم که از دو جهت ممتازند:

از یک طرف فکرها و اندیشه‌هایی نو دارند و از سوی دیگر صبر و حوصله کافی برای جستجوی بیشتر. ممکن است که عدم تسلط کافی آنان بر منابع پژوهش، نقص‌هایی در کار ایجاد کند، اما جای نگرانی نخواهد بود چرا که چشم تیزبین محققان کهنه کار می‌تواند راهنمای خوبی جهت اصلاح و پیشرفت کارشان باشد. انتشار هر مقاله‌ای در این مجموعه به منزله تأیید و به معنای درست‌ترین مضمون آن نیست، بلکه تنها به این عنوان است که این برگ در یک موضوع خاص، خوب است مدنظر قرار گیرد و به آن هم توجه شود.

جمع غفیری از ارباب علم و بصیرت، در تمامی زمینه‌های علمی و پژوهش در هرچه بهتر و غنی‌تر کردن این اثر ما را دستگیری نمودند، امید بر آن داریم که حق تعالی به همه آنان و به همه دل‌سوختگان تعالی فرهنگ، این مرز و بوم توفیق خدمت و تندرستی و سربلندی عنایت بفرماید.

انجمن تاریخ‌پژوهان مراغه که درصدد نشر این مجموعه برآمده است از همکاری گروهی از ارجمندان بهره‌مند شده است که جای ادای شکر نسبت به آنان در همین مقدمه می‌باشد.

دکتر مسعود غلامیه

دکتر یوسف بیگ باباپور

مراغه - اسفند ۹۱